

Sygn. akt I A Ca 898/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski (spr.)
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska SA Beata Wojtasiak
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w O.**

przeciwko **(...) Spółce z o.o. w G.**

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 1 października 2013 r. sygn. akt V GC 132/12

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie I i oddala powództwo;**

b) **w punkcie III w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 11.835 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości (...) Spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej w O. wnosił o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki z o.o. w G., jako dłużnika solidarnego, kwoty 182.688.29 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2008 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

Wskazywał, że (...) Spółka z o.o. w O. zawarła z (...) Spółką z o.o. w O. umowę, w której (...) Spółka z o.o. zobowiązała się do wykonania w systemie podwykonawstwa prac budowlanych przy budowie (...) w O., w tym prac dodatkowych nie wynikających bezpośrednio z treści umowy. Prace dodatkowe w postaci sygnalizacji przeciwpożarowej (...) Spółka z o.o. wykonała przez jej podwykonawcę A. S., na rzecz którego przełała swoją wierzytelność względem (...) Spółki z o.o. w kwocie 77.409 złotych. (...) Spółka z o.o. zapłaciła A. S. kwotę 77.409 złotych, ale jednocześnie poinformowała (...) Spółkę z o.o., że kwotę tę zalicza na poczet zapłaty faktur nie obejmujących robót dodatkowych w postaci sygnalizacji przeciwpożarowej. Powód wywodził, że solidarna odpowiedzialność pozwanego za zapłatę dochodzonej w pozwie kwoty tytułem wynagrodzenia za wykonanie robót dodatkowych w postaci wykonania sygnalizacji przeciwpożarowej wynika z art. 647⁽¹⁾ § 5 k.c., bowiem pozwany był inwestorem, wiedział o obecności powoda na placu budowy i zakresie prac powierzonych mu przez (...) Spółkę z o.o. Podnosił przy tym, że odpowiedzialność pozwanego została potwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 października 2011 roku w sprawie V GC 199/11, a wyrok ten z mocy art. 365 k.p.c. wiąże sąd orzekający w niniejszej sprawie.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym z dnia 23 sierpnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od tego nakazu zapłaty pozwana (...) Spółka z o.o. w G. wносиła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu. Podnosiła, że nie zlecała (...) Spółce z o.o. wykonania robót budowlanych, a umowa (...) Spółki z o.o. z (...) Spółką z o.o. nie została zawarta za wyraźną bądź dorozumianą zgodą którejkolwiek z osób uprawnionych do reprezentacji pozwanej. Nie zaprzeczała obecności (...) Spółki z o.o. na placu budowy, ale podnosiła, że sygnalizację przeciwpożarową wykonywał A. S. na zlecenie (...) Spółki z o.o. Powołała się także na odstąpienie przez generalnego wykonawcę (...) Spółkę z o.o. od umowy z (...) Spółką z o.o., a nadto podniosła zarzut potrącenia co do całej dochodzonej przez powoda kwoty.

Wyrokiem z dnia 1 października 2013 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 182.688,29 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 stycznia 2010 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.014 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 19 stycznia 2007 roku (...) Spółka z o.o. w O. zawarła z (...) Spółką z o.o. w O. - generalnym wykonawcą robót budowlanych i inwestycyjnych na budowie osiedla mieszkaniowego wielorodzinnego w O. umowę nr (...), na mocy której przyjęła do realizacji roboty budowlane w systemie podwykonawstwa.

Inwestorem tych robót pierwotnie była (...) S.A., ale w dniu 12 marca 2007 roku zawarła ona z (...) umowę sprzedaży nieruchomości położonej w B. koło O., objętej księgą wieczystą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Olsztynie. Na mocy § 1 ust. 5 tej umowy nabywca nieruchomości wstąpił do trwających umów dotyczących zadania inwestycyjnego polegającego na wybudowaniu na tej nieruchomości osiedla mieszkaniowego w celu sprzedaży wybudowanych w jego ramach lokali.

Projekt budowlany nie zawierał instalacji sygnalizacji pożaru, która została wykonana na końcowym etapie robót w garażach podziemnych na osiedlu mieszkaniowym. Była to oddzielna instalacja, nie powiązana i nie połączona z instalacją wewnętrzną przeciwpożarową.

(...) Spółka z o.o. zgłosiła (...) Spółce z o.o., że wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru stanowi robotę dodatkową i przedłożyła jej protokół konieczności. Protokół ten nie został jednak podpisany ani przez (...) Spółkę z o.o., ani przez inwestora zastępczego (...) Spółkę z o.o.

Po otrzymaniu dokumentacji od inwestora zastępczego (...) Spółki z o.o. (...) Spółka z o.o. wykonała kosztorys wraz z ofertą na wykonanie instalacji i sygnalizacji przeciwpożarowej, które następnie mu złożyła. W dniu 25 marca 2008 roku roboty te zostały ukończone i sporządzono komisyjny protokół odbioru technicznego tej instalacji.

(...) Spółka z o.o. nie wykonywała w całości instalacji sygnalizacji pożaru, ale korzystała także z usług podwykonawcy A. S.. Zapłaciła na rzecz A. S. nastąpiła w ten sposób, iż (...) Spółka z o.o. dokonała przelewu wierzytelności przysługującej jej względem generalnego wykonawcy - (...) Spółce z o.o., ta zaś zapłaciła na rzecz A. S. całą sędowaną kwotę 77.409 złotych.

W dniu 5 czerwca 2008 roku (...) Spółka z o.o. wystawiła generalnemu wykonawcy fakturę VAT nr (...) na kwotę 182.688,29 złotych.

Generalny wykonawca robót budowlanych (...) Spółka z o.o. kwestionowała swoją odpowiedzialność za wykonane przez (...) Spółkę z o.o. roboty dodatkowe, jednakże wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 września 2010 roku w sprawie V GC 28/10 została ona ustalona poprzez zasądzenie od (...) Spółki z o.o. na rzecz (...) Spółki z o.o. kwoty 182.683,29 złotych. Orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne, zaś z uwagi na jego prejudycjalny charakter w niniejszej sprawie nie można było poczynić ustaleń, które zaprzeczałyby ocenie charakteru wykonanych przez powoda robót i wysokości należnego mu wynagrodzenia. W szczególności należało więc przyjąć, że wykonane roboty budowlane w postaci instalacji sygnalizacji przeciwpożarowej stanowią roboty dodatkowe w rozumieniu § 1 ust. 2 umowy nr (...) z dnia 19 stycznia 2007 roku. W uzasadnieniu wyroku z dnia 17 września 2010 roku w sprawie V GC 28/10 Sąd Okręgowy w Olsztynie wskazał bowiem, że projekt budowlany nie zawierał instalacji sygnalizacji pożaru, która została wykonana na etapie końcowym robót w garażach podziemnych na osiedlu mieszkaniowym. Była to oddzielna instalacja, nie powiązana i nie połączona z instalacją wewnętrzną przeciwpożarową.

Na okoliczność wykazania zasadności kwot zawartych w kosztorysie robót dodatkowych Sąd dopuścił dowód ze znajdującej się w aktach sprawy V GC 28/10 opinii biegłego sądowego. Uznał, że opinia ta prawidłowo określa zakres prac, które zostały wykonane przez (...) Spółkę z o.o., a nie zostały opłacone przez generalnego wykonawcę (...) Spółkę z o.o. Wynika z niej, że kosztorys robót dodatkowych został sporządzony w sposób należyście uwzględniający zarówno treść umowy nr (...), jak i wartość robót wykonanych przez (...) Spółkę z o.o.

Wobec niemożności uzyskania zaspokojenia roszczenia od (...) Spółki z o.o., w dniu 7 stycznia 2010 roku powód wystąpił do pozwanego z zawezwaniem do próby ugodowej, której celem miało być dobrowolne spełnienie przez niego m.in. roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie. Pozwany nie spełnił jednak świadczenia.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy wskazał, że wyrok tego Sądu w sprawie V GC 28/10 ma charakter prejudycjalny co do tego, że powodowi przysługuje od generalnego wykonawcy wynagrodzenie za roboty dodatkowe oraz co do tego jaka jest wysokość tego wynagrodzenia.

W konsekwencji Sąd I instancji nie podzielił zarzutu pozwanego, że skoro (...) Spółka z o.o. odstąpiła od umowy, to roszczenie nie istnieje. Zdaniem Sądu odstąpienie od umowy nie wywoływałoby zresztą skutku w zakresie robót dodatkowych.

Sąd Okręgowy uznał, że w obliczu wyroku w sprawie V GC 28/10 pozbawione znaczenia jest stanowisko pozwanego, iż A. S. był podwykonawcą (...) Spółki z o.o. z pominięciem (...) Spółki z o.o. Z ustaleń faktycznych ze sprawy V GC 28/10 wynika bowiem, że A. S. był podwykonawcą (...) Spółki z o.o. i wykonał dla niej instalację sygnalizacji pożaru, ta zaś była podwykonawcą (...) Spółki z o.o., wobec której do wykonania takiej instalacji była zobowiązana. To samo zeznał przesłuchany w niniejszej sprawie A. S..

Sąd Okręgowy w ślad za orzeczeniem prejudycjalnym przyjął, że roszczenie powoda istnieje, a opiewa na kwotę wynikającą z kosztorysu, do sporządzenia którego (...) Spółka z o.o. była uprawniona z mocy § 3 ust. 4 umowy z generalnym wykonawcą.

Sąd I instancji uznał też, że pozwany ponosi odpowiedzialność względem powoda, jako dłużnik solidarny, na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Zaznaczył, że zgoda inwestora na umowę o roboty budowlane między wykonawcą a podwykonawcą, stanowiąca przesłankę odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę, do której nie stosuje się rygorów z art. 63 § 2 k.c., może być wyrażona w sposób dostatecznie

ją ujawniający. Dla przyjęcia, że inwestor zaakceptował roboty budowlane przeprowadzone przez podwykonawcę wystarczające jest wykazanie, iż miał on informacje o zakresie tych prac, wiedział o obecności podwykonawcy na terenie budowy i bez nadmiernych trudności mógł zapoznać się z umową, jaka łączyła tego podwykonawcę z generalnym wykonawcą.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany wiedział, iż poszczególne roboty wykonywali podwykonawcy generalnego wykonawcy (...) Spółki z o.o., gdyż miał on ograniczone moce przerobowe. Mając tę wiedzę pozwany powinien korzystać z możliwości wglądu do dokumentów związanych z realizacją przez podwykonawców poszczególnych części przedsięwzięcia, aby poznać charakter powiązań zachodzących między podmiotami funkcjonującymi na terenie budowy. Pozwany miał swojego przedstawiciela na miejscu budowy, którym był ówczesny koordynator projektu M. W.. M. W. na bieżąco uzyskiwał informacje o tym kto należy do grona podwykonawców (...) Spółki z o.o., a także jaki zakres prac jest przez nich wykonywany. Na terenie budowy był on obecny codziennie poza weekendami, podpisywał comiesięczne protokoły tzw. przerobowe, nadto brał udział w cotygodniowych zebraniach koordynacyjnych, odbierał też oświadczenia o niezaleganiu z zapłatą podwykonawcom. M. W., w ocenie Sądu, nie sposób zatem traktować jako osoby nieumocowanej do wyrażania oświadczeń woli w imieniu pozwanego. (...) Spółka z o.o. otrzymywała od pozwanego pisma, w których ten informował ją o zmianie siedziby. Pozwany traktował (...) Spółką z o.o. jako partnera. Skoro więc pozwany wiedział o wykonywaniu na terenie inwestycji instalacji sygnalizacji przeciwpożarowej, to w sposób dorozumiany, chociażby poprzez brak wyrażenia sprzeciwu na kontynuowanie tych prac w czasie, gdy się o nich dowiedział, wyraził na nie zgodę. Z zapisów umowy między (...) S.A. a (...) Spółką z o.o., ani z powszechnie obowiązujących przepisów prawa nie wynika, aby zgoda ta nie mogła mieć charakteru następczego.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia z wierzytelnością powoda wierzytelności pozwanego w kwocie 461.501,52 złotych stanowiącej poniesione przez niego koszty w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem robót przez (...) Spółką z o.o. z uwagi na to, że zarzut ten nie został udowodniony dokumentami stosownie do art. 479¹⁴ § 4 k.p.c., który to przepis obowiązywał w dniu wniesienia pozwu, a stanowił, iż do potrącenia w toku postępowania mogły być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. Zdaniem Sądu kserokopie faktur, które zostały załączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty nie są niewątpliwymi dowodami na istnienie wierzytelności pozwanego wobec powoda, zwłaszcza, iż nie dotyczą one (...) Spółka z o.o., ale innych podmiotów. Ponadto art. 647¹ § 5 k.c. nie przewiduje solidarnej odpowiedzialności podwykonawcy za zobowiązania generalnego wykonawcy wobec inwestora.

O odsetkach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 455 k.c. Wskazał, że w stosunkach między przedsiębiorcami świadczenie powinno być spełnione w ciągu siedmiu dni po otrzymaniu wezwania do zapłaty, a pozwany został wezwany do zapłaty w dniu 7 stycznia 2010 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w części uwzględniającej powództwo zaskarżył apelacją pozwany, zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego - art. 60 k.c. poprzez jego błędną wykładnię - polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że zachowanie pracownika inwestora, nieposiadającego pełnomocnictwa do składania oświadczeń woli w jego imieniu świadczy o dorozumianym wyrażeniu zgody przez pozwanego na ewentualne zlecenie dodatkowych robót budowlanych, wynikających z nieprzedłożonej inwestorowi do akceptacji umowy podwykonawczej zawartej pomiędzy (...) Spółką z o.o. i (...) Spółką z o.o., a w konsekwencji o tym, że inwestor przyjął w sposób dorozumiany solidarną odpowiedzialność z generalnym wykonawcą wobec podwykonawcy - (...) Spółką z o.o.,

2) naruszenie prawa materialnego - art. 137 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie - polegające na pominięciu, że jedyną osobą uprawnioną do reprezentowania pozwanego i składania w jego imieniu oświadczeń woli był prezes zarządu komplementariusza pozwanego (...)(poprzednika prawnego pozwanego), a zachowania innych osób nieposiadających pełnomocnictwa do składania oświadczeń woli w imieniu pozwanego są bezskuteczne,

3) naruszenie prawa materialnego - art. 647¹ § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię - polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że nie jest konieczne przedstawienie umowy podwykonawcy (lub jej projektu) z generalnym wykonawcą inwestorowi, a następnie zaakceptowanie umowy podwykonawczej przez inwestora, skutkujące przyjęciem przez niego solidarnej odpowiedzialności wraz z generalnym wykonawcą za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane, jak i oddzielnego zlecenia na ewentualne dodatkowe roboty budowlane, z których wynikałby zakres oraz umówione wynagrodzenie za ich realizację,

4) naruszenie prawa materialnego - art. 60 k.c. w zw. z art. 647¹ § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie - polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że jeżeli strony umowy zastrzegły konieczność zachowania określonej formy lub procedury (przewidzianej w art. 647¹ § 2 k.c.) w celu wyrażenia oświadczenia woli, to nadal jest możliwe dojście do skutku tego oświadczenia woli w sposób dorozumiany,

5) naruszenie prawa materialnego - art. 395 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 494 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie - polegające na pominięciu przez Sąd faktu odstąpienia przez generalnego wykonawcę (...) Spółkę z o.o. od umowy podwykonawczej nr (...) z dnia 19 stycznia 2007 roku z (...) Spółką z o.o. oraz nierozważeniu przez Sąd skutków tego odstąpienia, w szczególności objętych art. 494 k.c., w konsekwencji czego, roszczenie o zapłatę wynagrodzenia (...) Spółki z o.o. wobec (...) Spółki z o.o. nie przysługuje, a tym samym nie ma zastosowania solidarna odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawcy,

6) naruszenie prawa procesowego - art. 365 § 1 k.p.c. mające wpływ na wynik sprawy, poprzez uznanie, że orzeczenie zapadłe w sprawie V GC 28/10 z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. z siedzibą w O. w upadłości likwidacyjnej przeciwko (...) Spółce z o.o. z siedzibą w O. ma wobec przedmiotowego postępowania charakter prejudycjalny, a jego ustalenia wiążą Sąd orzekający w niniejszej sprawie, co skutkuje uniemożliwieniem pozwanemu zakwestionowanie roszczenia powoda co do zasady,

7) naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 365 § 1 k.p.c., mające wpływ na wynik sprawy, poprzez uznanie, że przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie było tylko zbadanie zaistnienia przesłanek solidarnej odpowiedzialności pozwanego za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy w oparciu o konstrukcję art. 647¹ § 5 k.c., z wyłączeniem zbadania zasadności roszczenia podstawowego (...) Spółki z o.o. o zapłatę wynagrodzenia, pomimo że pozwany kwestionuje charakter wykonanych robót z zakresu instalacji i sygnalizacji przeciwpożarowej, ich wartość oraz realizację, a tym samym uniemożliwienie pozwanemu zakwestionowania roszczenia co do zasady oraz brak merytorycznego zweryfikowania stanu faktycznego,

8) naruszenie prawa procesowego - art. 227 k.p.c. - mające wpływ na wynik sprawy, poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o zobowiązanie (...) Spółki z o.o. do przedłożenia dokumentów związanych z realizacją robót, obejmujących swoim zakresem instalację przeciwpożarową na osiedlu (...), co tym samym uniemożliwiło zweryfikowanie rzeczywistego stanu rozliczeń i podmiotów realizujących ten zakres robót, a co za tym idzie potwierdzenie zasadności twierdzeń pozwanego, kwestionujących roszczenie powoda co do merytorycznych podstaw,

9) naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. - mające wpływ na wynik sprawy, poprzez dowolną oraz błędną ocenę dowodów, w szczególności:

a) poprzez całkowity brak weryfikacji twierdzeń i dowodów zawartych w przedłożonej przez pozwanego interwencji ubocznej (...) Spółki z o.o. w sprawie V GC 150/12 zawisłej przed Sądem Okręgowym w Olsztynie, z której wynikało m.in., że roboty z zakresu instalacji przeciwpożarowej były realizowane przez inne niż (...) Spółkę z o.o. lub (...) podmioty,

b) całkowite pominięcie zeznań świadków: A. B., M. P., D. Z. i P. K., a także zeznającego w charakterze strony M. W., którzy zeznali, że roboty z zakresu sygnalizacji przeciwpożarowej wchodziły w zakres robót podstawowych objętych

umową podwykonawczą i były objęte przewidzianym w niej wynagrodzeniem ryczałtowym, nie stanowiły zaś robót dodatkowych,

c) uznanie, że inwestor ponosi solidarną odpowiedzialność za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia za dodatkowe roboty budowlane w przypadku, gdy takie roboty nie zostały w ogóle zlecone przez (...) Sp. z o.o., a nawet w przypadku uznania, że do takiego zlecenia doszło, to nie została zachowana przewidziana w umowie podwykonawczej procedura umożliwiająca zlecenie podwykonawcy robót dodatkowych przez generalnego wykonawcę,

d) uznanie, że odstąpienie od umowy podwykonawczej przez generalnego wykonawcę nie ma wpływu na roszczenie podwykonawcy wobec inwestora o zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wynikające z tej umowy oraz, że odstąpienie to nie wywołałoby skutku w zakresie robót dodatkowych,

10) naruszenie prawa procesowego - art. 479(14) § 4 k.p.c., mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, poprzez uznanie, że zgłoszony w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzut potrącenia nie został udowodniony dokumentami, co skutkowało bezpodstawnym przyjęciem przez Sąd I instancji, że pozwany nie udowodnił wiarygodności zgłoszonej do potrącenia,

11) naruszenie prawa procesowego - art. 328 § 2 k.p.c., mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, poprzez niewyczerpujące uzasadnienie wyroku przejawiające się ogólnikowym i niekompletnym wskazaniem podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, ograniczającym się do automatycznego przeniesienia ustaleń Sąd Okręgowego w Olsztynie w sprawie V GC 28/10 bez ich szczegółowego uzasadnienia oraz nie podania przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej zgłoszonego w sprawie dowodu w postaci interwencji ubocznej (...) Spółki z o.o. w sprawie V GC 150/12 zawisłej przed Sądem Okręgowym w Olsztynie, z której wynikało m.in., że roboty z zakresu instalacji przeciwpożarowej były realizowane przez inne niż (...) Spółkę z o.o. lub (...) podmioty, a także dowodom w postaci zeznań świadków A. B., P. K., D. Z., M. P., H. J. i W. L.,

12) błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że:

a) roboty z zakresu wykonania instalacji i sygnalizacji pożarowej w hali garażu podziemnego na osiedlu (...) miały charakter robót dodatkowych,

b) objęte fakturą VAT nr (...) z dnia 5 czerwca 2008 roku wynagrodzenie, którego zapłaty dochodzi w niniejszym procesie powód jest wynagrodzeniem dodatkowym nieobjętym wynagrodzeniem ryczałtowym przewidzianym w umowie podwykonawczej,

c) zleceniodawcą rzekomych robót dodatkowych był generalny wykonawca, tj. (...) Spółka z o.o.,

d) M. W. był podczas realizacji robót przez (...) Spółkę z o.o. na inwestycji (...) osobą umocowaną do wyrażania oświadczeń woli w imieniu pozwanego,

e) pozwany w sposób dorozumiany wyraził zgodę na zawarcie przez (...) Spółkę z o.o. umowy podwykonawczej z (...) Spółką z o.o. oraz na zlecenie (...) Spółki z o.o. robót dodatkowych.

Domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obje instancje według norm przepisanych powiększonych o 34 złote z tytułu opłat skarbowych od złożonych w sprawie pełnomocnictw.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że w rozpoznawanej sprawie należało uwzględnić fakt istnienia prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 września 2010 roku w sprawie V GC 28/10 z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w O. przeciwko (...) Spółce z o.o. w O., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 182.683,29 złotych tytułem wynagrodzenia za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O.. W niniejszym postępowaniu sąd nie jest jednak związany oceną przyjętą w tamtym wyroku, że (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O..

Według art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, podzielany także przez Sąd Apelacyjny, że moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądu charakteryzuje się dwoma aspektami. Pierwszy z nich odnosi się tylko do faktu istnienia prawomocnego orzeczenia. Aspekt ten występuje, gdy w poprzednim postępowaniu, w którym zapadło prawomocne orzeczenie nie brała udziału choćby jedna ze stron nowego postępowania, a nie jest ona objęta prawomocnością rozszerzoną. Nie można bowiem takiej strony obciążać dalszymi skutkami wynikającymi z prawomocnego orzeczenia. Drugi aspekt mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia jest określony jako walor prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści orzeczenia. Jest on ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 roku, I UK 191/10, LEX nr 896481; z dnia 5 kwietnia 2011 roku, III UK 116/10, LEX nr 901651; z dnia 18 czerwca 2009 roku, II CSK 12/09, LEX nr 515722).

Wobec tego, że (...) Spółka z o.o. w G. nie brała udziału w sprawie V GC 28/10 Sądu Okręgowego w Olsztynie, to w niniejszej sprawie moc wiążąca prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 września 2010 roku w sprawie V GC 28/10 odnosi się tylko do faktu jego istnienia.

W niniejszym postępowaniu (...) Spółka z o.o. mogła kwestionować, iż (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O.. (...) Spółka z o.o. jako inwestor i (...) Spółka z o.o. jako generalny wykonawca z mocy art. 647¹ § 5 k.c. ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane na osiedlu (...) w O. przez (...) Spółkę z o.o. jako podwykonawcę. Zgodnie zaś z art. 375 k.c. dłużnik solidarny może bronić się zarzutami, które przysługują mu osobiście względem wierzyciela, jak również tymi, które ze względu na sposób powstania lub treść zobowiązania są wspólne wszystkim dłużnikom. Zarzutami wspólnymi (...) Spółki z o.o. oraz (...) Spółki z o.o. są zarzuty dotyczące wykonania przez (...) Spółkę z o.o. instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. za kwotę 182.683,29 złotych.

Kwestionowanie przez pozwaną, że powodowi należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O., rodziło po stronie powoda obowiązek wykazania tej okoliczności. Z art. 6 k.c. wynika, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne, a to powód wywodził skutki prawne z faktu wykonania przez (...) Spółkę z o.o. instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. za kwotę 182.683,29 złotych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powód nie zdołał wykazać, że należy mu się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O..

W świetle zebranych w sprawie dowodów, a w szczególności zaświadczenia K. Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w O. (k. 78) nie budzi wątpliwości, że instalacja sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. została wykonana, przy czym pozwana twierdziła, że została ona wykonana przez podmioty inne niż powód i osoby działające na jego zlecenie. Nie ma jednak dowodów na to, iż została ona wykonana w całości przez powoda lub podmioty działające w jego imieniu, jak też, że za wykonanie tych robót (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych. Przede wszystkim brak w sprawie protokołu odbioru tych robót podpisanego przez podwykonawcę (powoda) i generalnego wykonawcę lub innego dowodu (w szczególności pisemnego), świadczącego o potwierdzeniu przez generalnego wykonawcę (a tym bardziej inwestora) wykonania całości tych robót przez powoda (jego podwykonawców). Okoliczności wykonania przez (...) Spółkę z o.o. całości instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. za kwotę 182.683,29 złotych nie sposób wyprowadzić z przedłożonych przez powoda dokumentów w postaci protokołu odbioru technicznego instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. z dnia 25 marca 2008 roku (k. 44), faktury VAT z dnia 5 czerwca 2008 roku na kwotę 182.683,29 złotych wystawionej przez (...) Spółkę z o.o. za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. (k. 46), sporządzonego w dniu 17 lipca 2007 roku przez (...) Spółkę z o.o. kosztorysu na wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. (k. 47-53), protokołu odbioru technicznego zabezpieczeń ognioochronnych (...)w O. z dnia 27 marca 2008 roku (k. 54), protokołu przekazania dokumentacji technicznej powykonawczej z dnia 31 marca 2008 roku (k. 55), skoro dokumenty te nie zostały podpisane przez (...) Spółkę z o.o., a nadto sporządzony przez (...) Spółkę z o.o. kosztorys na wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. nie stanowi dowodu tego, iż objęte nim prace zostały w całości wykonane przez (...) Spółkę z o.o. Podstawy uznania, iż za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych nie stanowią też zeznania świadka A. S., który na zlecenie (...) Spółki z o.o. wykonywał instalację sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O.. Z zeznań A. S. wynika bowiem, że nie wykonał on całej instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O.. W oparciu o zeznania A. S. nie sposób ustalić zakresu wykonanych przez niego robót przy instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O., a tym bardziej wartości tych robót. Istotna dla rozliczeń pomiędzy generalnym wykonawcą a powodem, a zatem także dla odpowiedzialności pozwanej wartość robót wykonanych przez A. S. przy instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. nie jest tożsama z kwotą wierzytelności (...) Spółki z o.o. względem (...) Spółki z o.o. przelaną na rzecz A. S. tytułem wynagrodzenia za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. (k. 79).

Skoro powód nie wykazał, że (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O., to już z tego względu powództwo należało oddalić.

Niezależnie od powyższego trzeba wskazać, że stosownie do art. 647¹ § 5 i 2 k.c. solidarna odpowiedzialność inwestora za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę uzależniona jest od zgody inwestora na powierzenie podwykonawcy wykonania robót budowlanych przez wykonawcę.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że gołosłowne są twierdzenia skarżącej, iż w umowie nr (...) z dnia 12 stycznia 2007 roku pomiędzy (...) S.A. – pierwotnym inwestorem i (...) Spółką z o.o. - generalnym wykonawcą, czy w aneksach do tej umowy przewidziano, że powierzenie podwykonawcom wykonania robót budowlanych przez (...) Spółkę z o.o. wymaga zgody inwestora wyrażonej w określonej formie. W § 13 umowy nr (...) strony postanowiły bowiem, że wykonawca może na własne ryzyko i odpowiedzialność zlecić określony zakres prac swoim podwykonawcom według własnego wyboru.

Z art. 647¹ § 2 k.c. wynika zaś, że inwestor może wyrazić zgodę na powierzenie podwykonawcy wykonania robót budowlanych przez wykonawcę w sposób czynny, w tym wyraźny, bądź dorozumiany i w sposób bierny (milczący).

Ciężar udowodnienia, że inwestor wyraził zgodę na zawarcie umowy o roboty budowlane wykonawcy z podwykonawcą, spoczywa na podwykonawcy, on bowiem z tego faktu wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Zgoda inwestora na zawarcie umowy o podwykonawstwo wyrażana w sposób bierny uregulowana została w art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c. Z przepisu tego wynika, że przypisanie inwestorowi milczącej zgody na zawarcie umowy o podwykonawstwo uwarunkowane jest przedstawieniem inwestorowi przez wykonawcę umowy zawartej z podwykonawcą lub jej projektu wraz ze stosowną częścią dokumentacji, która dotyczy przedmiotu umowy. Treść przedłożonej inwestorowi umowy o podwykonawstwo lub jej projektu powinna obejmować wszystkie postanowienia istotne przy określaniu zakresu odpowiedzialności solidarnej inwestora. Uzupełnieniem tej umowy jest odpowiednia część dokumentacji, obejmująca roboty będące przedmiotem przedstawianej umowy lub jej projektu. Od przedstawienia inwestorowi umowy podwykonawczej i dokumentacji nie jest zaś uzależniona czynna zgoda inwestora na zawarcie umowy o podwykonawstwo, wyrażona również konkludentnie. Inwestor może wyrazić zgodę na zawarcie umowy o podwykonawstwo w sposób czynny dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót, oraz dokonywanie podobnych czynności. Jednakże czynna zgoda inwestora, wyrażona również konkludentnie, na zawarcie umowy z podwykonawcą, może być uznana za skuteczną tylko wówczas, jeżeli miał on wiedzę o istotnych elementach tej umowy decydujących o zakresie jego solidarnej odpowiedzialności za wynagrodzenie podwykonawcy, a więc przede wszystkim o zakresie robót powierzonych zindywidualizowanemu podmiotowo podwykonawcy oraz jego wynagrodzeniu, w szczególności sposobie jego ustalenia czy też jego dochodzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 roku, I CSK 123/08, LEX nr 491463; z dnia 2 lipca 2009 roku, V CSK 24/09, LEX nr 527185; z dnia 6 października 2010 roku, II CSK 210/10, OSNC 2011/5/59; z dnia 4 lutego 2011 roku, III CSK 152/10, LEX nr 1102865).

Powód, który w niniejszym postępowaniu dochodził od pozwanej, jako dłużnika solidarnego, wynagrodzenia za roboty dodatkowe w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. winien był zatem wykazać, iż pozwana wyraziła zgodę na powierzenie (...) Spółce z o.o. wykonania tych robót przez (...) Spółkę z o.o. w sposób czynny wyraźny, bądź dorozumiany lub w sposób bierny (milczący).

Wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. było objęte umową nr (...) roku z dnia 19 stycznia 2007 roku zawartą pomiędzy (...) Spółką z o.o. jako generalnym wykonawcą a (...) Spółką z o.o. jako podwykonawcą. W umowie tej (...) Spółka z o.o. przyjęła do wykonania w systemie podwykonawstwa nie tylko roboty tam wymienione w postaci robót sanitarnych zewnętrznych i wewnętrznych, ciepłowniczych wentylacji mechanicznej, elektrycznych, izolacyjnych zagospodarowania terenu wraz z drogami wewnętrznymi i pożarowymi, szczegółowo określonych w dokumentacji projektowej, ale także roboty dodatkowe, nie objęte tą dokumentacją, których wykonanie było niezbędne do realizacji zadania inwestycyjnego lub oddania wybudowanych w ramach tego zadania budynków i innych obiektów budowlanych do użytkowania, w ramach udzielonego pozwolenia na budowę, zgodnie z decyzją z dnia 15 grudnia 2006 roku Starosty Powiatowego nr (...). Wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O., jak trafnie uznał Sąd I instancji, stanowiło roboty dodatkowe. To ustalenie uzasadnione jest w świetle wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 17 września 2010 roku w sprawie V GC 28/10, którym zasądzono od (...) Spółki z o.o. na rzecz Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. kwotę 182.683,29 złotych tytułem wynagrodzenia właśnie za roboty dodatkowe w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. oraz dowodów zgromadzonych w tamtej sprawie. Za uznaniem, że wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. stanowiło roboty dodatkowe przemawia także fakt, że projekt dotyczący tych robót został sporządzony dopiero w czerwcu 2007 roku, a więc w trakcie realizacji umowy nr (...) roku.

Skoro roboty dodatkowe w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. (w tym rzecz jasna ich zakres oraz wynagrodzenie) nie zostały wymienione w umowie nr (...) roku z dnia 19 stycznia 2007 roku zawartej pomiędzy (...) Spółką z o.o. a (...) Spółką z o.o., to wyłączone jest przypisanie pozwanej wyrażenia zgody na powierzenie (...) Spółce z o.o. tych robót przez (...) Spółkę z o.o. w trybie

art. 647¹ § 2 zdanie drugie k.c. Nawet gdyby pozwanej przedstawiono umowę o podwykonawstwo nr (...) z dnia 19 stycznia 2007 roku, czego nie wykazano, to umowa ta nie zawierała postanowień istotnych dla określenia zakresu odpowiedzialności solidarnej pozwanej za wykonanie przez (...) Spółkę z o.o. instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O.. Z tego też względu do robót dodatkowych i wynagrodzenia za nie nie ma zastosowania wynikające z art. 365 k.p.c. związanie wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 26 października 2011 r. w sprawie V GC 199/11, który przesądził zasadę odpowiedzialności pozwanej, jako dłużnika solidarnego, odpowiadającego za dług spółki (...) względem powoda, wynikający z umowy zawartej między spółką (...) a spółka (...) w dniu 19 stycznia 2007 r.

Powód nie wykazał również, że pozwana wyraziła zgodę na powierzenie (...) Spółce z o.o. robót dodatkowych w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. przez (...) Spółkę z o.o. w sposób czynny wyraźny.

Nie ma też podstaw do uznania, iż pozwana wyraziła zgodę na powierzenie powodowi wykonania tych robót dodatkowych przez (...) Spółkę z o.o. w sposób czynny dorozumiany.

Z prawidłowych ustaleń Sądu I instancji wynika, że na placu budowy (...) w O. był obecny przedstawiciel pozwanej – ówczesny koordynator projektu M. W., który regularnie uczestniczył w cotygodniowych zebraniach koordynacyjnych, podpisywał comiesięczne protokoły tzw. przerobowe, wiedział, że (...) Spółka z o.o. należy do grona podwykonawców (...) Spółki z o.o. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje jednak podstaw do uznania, że M. W., oprócz okoliczności istotnych dla solidarnej odpowiedzialności pozwanej za wynagrodzenie (...) Spółki z o.o. za roboty wymienione w umowie nr (...) roku z dnia 19 stycznia 2007 roku zawartej pomiędzy (...) Spółką z o.o. a (...) Spółką z o.o., posiadał także wiedzę o okolicznościach istotnych dla solidarnej odpowiedzialności pozwanej za wynagrodzenie powoda za roboty dodatkowe w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych, które nie zostały wymienione w umowie nr (...) roku z dnia 19 stycznia 2007 roku. W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów, zeznań świadków i przesłuchanego w charakterze strony M. W. nie sposób uznać, że znał on zakres robót dodatkowych w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. powierzonych (...) Spółce z o.o. oraz jej wynagrodzeniu za te roboty, w szczególności sposobie jego ustalenia czy też dochodzenia.

Wiedza M. W. o zakresie robót dodatkowych w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O. powierzonych (...) Spółce z o.o. oraz jej wynagrodzeniu, w szczególności sposobie jego ustalenia czy też jego dochodzenia byłaby wystarczającą podstawą do przyjęcia solidarnej odpowiedzialności pozwanej za wynagrodzenie (...) Spółki z o.o. za te roboty dodatkowe. Skoro bowiem pozwana scedowała na M. W. jako koordynatora projektu wszelkie czynności faktyczne związane z budową (...) w O., to jego wiedza o okolicznościach istotnych dla solidarnej odpowiedzialności pozwanej za wynagrodzenie powoda za roboty dodatkowe w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach byłaby równoznaczna z taką wiedzą pozwanej. M. W. nie posiadał upoważnienia do składania oświadczeń woli w imieniu pozwanej, ale mógł składać i odbierać w imieniu pozwanej oświadczenia wiedzy.

Tym niemniej, skoro zebrane w sprawie dowody nie dają podstaw do uznania, że M. W. znał zakres robót dodatkowych w postaci wykonania instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych powierzonych powodowi oraz jego wynagrodzeniu, w szczególności sposobie jego ustalenia czy też dochodzenia, to nie można uznać, iż pozwana wyraziła w sposób czynny dorozumiany zgodę na powierzenie (...) Spółce z o.o. tych robót dodatkowych przez (...) Spółkę z o.o.

Brak zgody pozwanej na powierzenie powodowi powyższych robót dodatkowych przez (...) Spółkę z o.o. wyłącza solidarną odpowiedzialność pozwanej za zapłatę (...) Spółce z o.o. wynagrodzenia za te roboty.

Wobec uznania, że powód nie wykazał, iż (...) Spółce z o.o. należy się wynagrodzenie w kwocie 182.683,29 złotych za wykonanie instalacji sygnalizacji pożaru w garażach budynków mieszkalnych na osiedlu (...) w O., jak też, że pozwana

wyraziła zgodę na powierzenie (...) Spółce z o.o. tych robót dodatkowych przez (...) Spółkę z o.o. i dlatego apelacja jest uzasadniona w całości bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji. Zarzuty te nie mogły bowiem wpłynąć na wynik sprawy.

Korekta rozstrzygnięcia Sądu I instancji w przedmiocie żądania głównego skutkowałą zmianą orzeczenia tego Sądu o kosztach procesu.

Ostatecznie powód przegrał proces w pierwszej instancji i dlatego, stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c., winien zwrócić pozwanej poniesione przez nią koszty zastępstwa procesowego przed Sądem Okręgowym ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461), wraz z opłatą od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych.

Dlatego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżony wyrok jak w pkt I sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono mając na uwadze wynik tego postępowania oraz treść art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c. Powód przegrał sprawę w postępowaniu odwoławczym i dlatego zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. powinien zwrócić pozwanej poniesione przez nią koszty postępowania odwoławczego, na które składa się opłata sądowa od apelacji w kwocie 9.135 złotych oraz wynagrodzenie pełnomocnika, określone zgodnie ze stawkami z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).